

**Renata Przeorek-Smyka, Izabela
Michalska-Dudek**

**Oddziaływanie samorządu lokalnego
na rozwój turystyki w gminie
miejsko-wiejskiej Wleń**

Ekonomiczne Problemy Usług nr 85, 243-254

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

RENATA PRZEOREK-SMYKA

IZABELA MICHALSKA-DUDEK

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ODDZIAŁYWANIE SAMORZĄDU LOKALNEGO NA ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE MIEJSKO-WIEJSKIEJ WLEŃ

Wprowadzenie

Stopień oddziaływania turystyki na funkcjonowanie obszarów recepcji zależy głównie od roli, jaką pełni ona w ich rozwoju społeczno-gospodarczym, która z kolei zdeterminowana jest wieloma czynnikami, w tym m.in. walorami turystycznymi oraz wyposażeniem obszaru w elementy infrastruktury turystycznej i paraturystycznej. Różnice w natężeniu występowania i atrakcyjności wskazanych elementów w gminach określają zakres oddziaływania jednostek samorządu lokalnego i innych podmiotów zainteresowanych rozwojem gospodarki turystycznej w gminie na sferę popytu i podaży rynku turystycznego. Atrakcyjność oferty pobudza rozwój ruchu turystycznego w regionie, wzmaga też jego rozwój gospodarczy. Napływ turystów prowadzi bowiem do powstania ponadlokalnego popytu na produkty obszaru, nie tylko turystyczne.

Wzrost roli turystyki w gospodarce, jak również zachodzące w jej ramach zmiany stawiają coraz to nowe wyzwania przed branżą, samorządem lokalnym i organizacjami pozarządowymi. Stanowią jeden z podstawowych motywów podejmowania działań aktywizujących rozwój turystyki w przestrzeni.

Celem podjętych rozważań jest wskazanie głównych podstaw prawnych i instrumentów aktywizacji turystyki na poziomie lokalnym. Zgromadzone na

potrzeby artykułu informacje przybliżą również działania podejmowane przez władze samorządowe gminy miejsko-wiejskiej Wleń w obszarze aktywnych form oddziaływania na strony rynku turystycznego.

1. Zakres oddziaływania samorządu lokalnego na rozwój turystyki

Z uwagi na rodzaj działalności i pełnioną funkcję oraz będący konsekwencją tych dwóch kryteriów poziom zaangażowania w kształtowanie popytu i podaży turystycznej, można wskazać kilka grup podmiotów zainteresowanych rozwojem turystyki w regionie. Zalicza się do nich: przedsiębiorstwa turystyczne, władze lokalne i regionalne, instytucje otoczenia rynkowego, administrację turystyczną oraz społeczności lokalne¹.

Szczególne role w rozwijaniu funkcji turystycznej obszaru przypisana jest jednostkom samorządu terytorialnego, które z jednej strony stanowią podsystem administracji publicznej państwa, z drugiej – są formą organizacji społeczeństwa². Rozwój turystyki jest ich zadaniem ustawowym, które wynika z ustawy o samorządzie gminnym. Wskazuje ona, że „zagospodarowanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy”, które w szczególności obejmują kwestie „kultury fizycznej i turystyki”³. Poza tym organy te posiadają również zadania odnoszące się do sfery turystyki określone innych ustawach, w tym głównie w:

- *Ustawie o usługach turystycznych*⁴ – zobowiązuje ona wójtów, burmistrzów i prezydentów miasta do prowadzenia ewidencji obiektów hotelarskich niebędących hotelami, motelami, pensjonatami, kempingami,

---

¹ P. Zmyślony, *Koncepcja systemu turystyki w regionie jako podstawa programowania rozwoju regionów turystycznych*, w: *Turystyka w ujęciu podmiotowym i przestrzennym. Człowiek-Przestrzeń-Przedsiębiorstwo*, red. G. Gołębski Wydawnictwo AE w Poznaniu, Poznań 2006, s. 182.

² A. Miszczuk, M. Miszczuk, K. Żuk, *Gospodarka samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 29. A. Panasiuk, *Instrumenty polityki turystycznej w regionie*, w: *Gospodarka turystyczna w regionie. Przedsiębiorstwo. Samorząd. Współpraca*, red. A. Rapacz, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2011, s. 18.

³ *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*. Tekst jednolity, Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591. Należy zauważyć, iż turystyka wśród zadań własnych gminy znalazła się dopiero w roku 2001.

⁴ *Ustawa z 29 sierpnia 1997 r o usługach turystycznych*, Dz.U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268.

domami wycieczkowymi, schroniskami młodzieżowymi i schroniskami oraz do ewidencji pól biwakowych. Upoważnia do ich kontroli w zakresie przestrzegania wymogów przewidzianych dla obiektów hotelarskich, których ewidencję prowadzą;

- *Ustawie o kulturze fizycznej* – jej zapisy są szczególnie ważne, określają bowiem szczegółowe warunki odpowiedzialności samorządów w obszarze aktywności ruchowej⁵, wskazują na jednostki samorządu terytorialnego jako odpowiedzialne za tworzenie warunków prawno-organizacyjnych i ekonomicznych dla rozwoju kultury fizycznej. Na organach jednostek samorządu terytorialnego spoczywa również zapewnienie bezpieczeństwa w górach i bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się w miejscach wyznaczonych i uprawiających sporty wodne w granicach administracji terytorialnych gmin;
- *Ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych*⁶ – wójt, burmistrz i prezydent miasta zyskuje uprawnienia do wydawania zezwoleń lub zakazu organizowania imprez masowych na własnym terenie.

Jednostki samorządu terytorialnego w podejmowanych działaniach wynikających z przepisów prawa, a skierowanych na rozwój gospodarki turystycznej – w tym aktywizacji ruchu turystycznego na własnym terenie – mogą wykorzystywać wiele instrumentów, których celem jest kształtowanie rozwoju sfery popytu i podaży rynku turystycznego. W literaturze przedmiotu instrumenty te dzielone są według różnych kryteriów. Z uwagi na oddziaływanie władz lokalnych na podmioty gospodarcze wyróżnia się narzędzia bezpośrednia i pośrednie⁷. Te pierwsze kierowane są do określonych podmiotów gospodarki lokalnej, a ich wykorzystanie prowadzi do uzyskania pożądanej postawy i reakcji przedsiębiorstw, np. turystycznych. Instrumenty pośrednie – mające charakter parametrów ekonomicznych kształtowania zmian w układzie lokalnej gospodarki – adresowane są do wszystkich podmiotów w danej przestrzeni. Ich zadaniem jest stymulacja wszystkich podmiotów gospodarczych, jak też potencjalnych inwestorów. Inne kryterium dzieli omawiane instrumenty na występujące po stronie dochodów budżetowych, wydatków budżetowych oraz grupę instrumen-

⁵ Ustawa z 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, Dz.U. z 2009 r. Nr 226, poz. 1809.

⁶ Ustawa z 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, Dz.U. z 2009 r. Nr 62, poz. 504.

⁷ R. Broł, *Zarządzanie rozwojem lokalnym – studium przypadku*, AE, Wrocław 1998, s. 14.

tów cenowych⁸. Z kolei w zależności od sposobu wpływu na rozwój turystyki, instrumenty pozostające w dyspozycji władz lokalnych dzielone są na bierne i aktywne (tabela 1).

Tabela 1

Przykłady instrumentów lokalnej polityki turystycznej

Rodzaj instrumentów	Charakter instrumentów	
	Instrumenty bierne	Instrumenty aktywne
Instrumenty ekonomiczne	<ul style="list-style-type: none"> – podatki lokalne, np. od nieruchomości, rolny, leśny – opłata lokalna, np. targowa, miejscowa 	<ul style="list-style-type: none"> – ulgi podatkowe – inwestycje turystyczne – promocja turystyki – tworzenie oferty turystycznej – partnerstwo publiczno-prywatne
Instrumenty administracyjne	<ul style="list-style-type: none"> – ewidencja bazy noclegowej – procedury aplikowania o środki z UE – opracowanie strategii rozwoju turystyki – plan zagospodarowania przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> – realizacja opracowanej strategii, planu – pozyskiwanie środków unijnych
Instrumenty organizacyjne	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie LOT – monitoring rynku turystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> – aktywna współpraca podmiotów LOT z innymi jednostkami – współpraca euroregionalna
Instrumenty kadrowe	<ul style="list-style-type: none"> – wydawanie uprawnień zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> – szkolenie kadr turystycznych i samorządowych

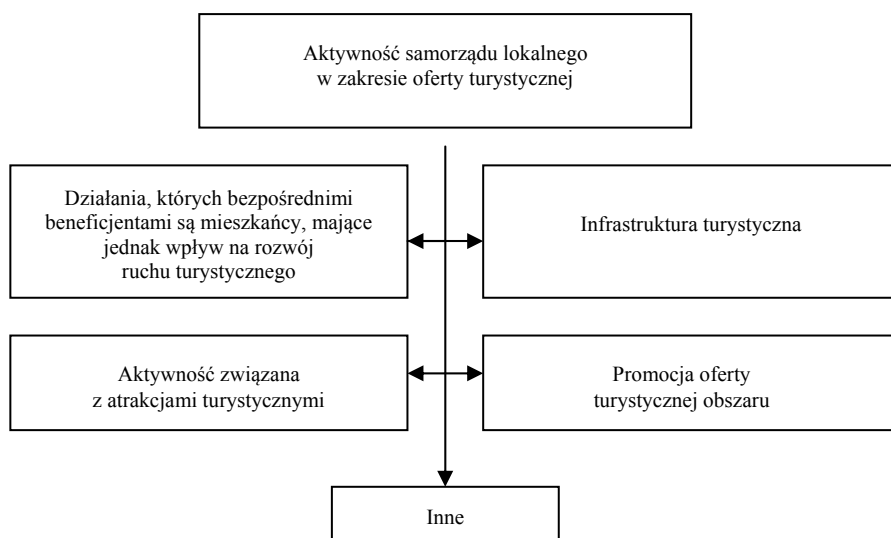
Źródło: opracowanie własne na podstawie: A. Panasiuk, *Instrumenty polityki turystycznej...*, *op. cit.*, s. 19.

Podział zestawionych w powyższej tabeli instrumentów na bierne i aktywne podyktowany został zaangażowaniem jednostek samorządu lokalnego w działania w obszarze turystyki. Stosowanie instrumentów o charakterze biernym wynika z zapisów ustawowych, a ich wykorzystanie jest niejako obligatoryjne. Natomiast aktywność gmin w odniesieniu do drugiej grupy instrumentów wynika z samodzielnie podejmowanych działań. Dlatego w praktyce, jedynie

⁸ Szerzej: A. Rapacz, *Oddziaływanie jednostek samorządu lokalnego na rozwój turystyki w powiecie jeleniogórskim*, w: *Gospodarka turystyczna w regionie...*, *op.cit.*, s. 918.

część samorządów kreuje i stosuje aktywne oddziaływanie skierowane bezpośrednio na sferę turystyki oraz realizuje współpracę na rzecz wykonania przedsięwzięć w omawianym sektorze gospodarki narodowej.

Jednym z elementów aktywnego udziału gminy w kształtowaniu i rozwoju turystyki jest zaangażowanie władz w tworzenie oferty turystycznej (rysunek 1).

Rys. 1. Obszary aktywności samorządu lokalnego w zakresie oferty turystycznej

Źródło: *Gospodarka turystyczna*, red. A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 25.

Aktywność jednostek samorządu lokalnego posiada decydujące znaczenie w tworzeniu lokalnych produktów turystycznych, które łączą w sobie świadczenia podmiotów gospodarki turystycznej i usługi paraturystyczne w gminie, a wykorzystanie właściwych instrumentów może służyć z jednej strony kształtowaniu podaży na rynku turystycznym (tj. rozwojowi zagospodarowania turystycznego, wzbogaceniu oferty turystycznej czy poprawie jakości świadczonych usług), z drugiej – oddziaływaniu na popyt, przede wszystkim w obszarze promocji gminy i kształtowaniu jej wizerunku, a co za tym idzie podnoszeniu poziomu jej atrakcyjności dla turysty.

2. Ogólna charakterystyka gminy Wleń

Wleń jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego w powiecie lwóweckim na pograniczu Pogórza Izerskiego i Kaczawskiego. Zajmuje powierzchnię 86 km², z czego 94,26% stanowią grunty rolne i leśne. W 2010 roku gminę zamieszkiwały 4464 osoby. Według danych GUS liczba ludności w gminie w ostatnim dziesięcioleciu systematycznie spada – w roku 2010 o 6,36% w porównaniu z rokiem 2000. Poziom bezrobocia w gminie wynosił w roku 2010 prawie dwa razy tyle, co średnia dla Polski, tj. 23,31% (w kraju 12,11%). Dochód budżetu gminy na jednego mieszkańca w 2010 roku wyniósł 2548,58 zł⁹. W skład gminy wchodzi jedno miasto (Wleń) i 12 sołectw.

Zróżnicowane ukształtowanie powierzchni omawianej jednostki samorządu lokalnego sprzyja uprawianiu turystyki. Gmina w 70% leży w granicach Parku Krajobrazowego Doliny Bobru, a na jej obszarze znajdują się dwa rezerwaty przyrody – jeden na Ostrzycy, utworzony głównie w celu zachowania reliktu trzeciorzędowego wulkanu z unikatowymi w Polsce gołoborzami bazaltowymi oraz ochrony roślinności naskalnej, która porasta szczytową część wzgórza, a drugi to Rezerwat Przyrody Góra Zamkowa położony nad miastem Wleń, utworzony dla ochrony cennych gatunków roślin oraz zabytków kultury materialnej. Oba rezerwaty wchodzi w skład obszarów chronionych programu Natura 2000 pod nazwą „Ostrzyca Proboszczowicka” oraz „Ostoja Nad Bobrem”.

Wśród atrakcji antropogenicznych gminy na szczególną uwagę zasługuje¹⁰:

- **Jeziro Pilchowickie** – największy akwen wodny w Sudetach Zachodnich. Jego powierzchnia wynosi 240 ha, głębokość przy zaporze ok. 46 m., a długość wynosi 6 km;
- **Kolej Doliny Bobru** – najpiękniejszy, najbardziej malowniczy odcinek kolei w Polsce, który przebiega przez Park Krajobrazowy Doliny Bobru i łączy Lwówek Śląski oraz Wleń z Jelenią Górą. Na trasie znajdują się m.in.: trzy tunele i największy most wiszący w Polsce;

---

⁹ Dla porównania w gminie Polkowice dochód budżetu gminy na jednego mieszkańca wyniósł w analogicznym okresie 7586,49 zł. www.stat.gov.pl.

¹⁰ www.wlen.pl.

- **zespół pałacowo-parkowy** - wybudowany przez Adama Koulhasa w latach 1653–1662. W XVIII wieku przebudowany w stylu barokowym przez Grunfelda. Budynek posiada trzy kondygnacje, kryty mansardowym dachem. Wewnątrz znajdują się freski z XVII wieku. Nad wejściem do pałacu widnieją herby rodowe właścicieli. W skład zespołu wchodzi: pawilon reprezentacyjny zwany „Salą Rycerską”, zabytkowy gołębnik, budynki gospodarcze oraz ozdobny ogród z renesansowymi rzeźbami;
- **Wleński Gródek** – obejmuje ruiny średniowiecznej warowni, zespół pałacowo-parkowy, kościół pw. św. Jadwigi oraz rezerwat przyrody „Góra Zamkowa”, wpisany jest do rejestru zabytków;
- **ruiny zamku** wybudowanego przez Bolesława Krzywoustego (1102–1138), umocnionego przez Bolesława Wysokiego konstrukcjami murywanymi. Henryk Brodaty wznosił kaplicę pw. NMP, budynek mieszkalny oraz więź sześciokątną i cylindryczną. Dobrze zachowana jest baszta zamkowa, z której przy dobrej widoczności widać pasmo Karkonoszy oraz panoramę Gór Kaczawskich i Pogórza Izerskiego.

Przez terytorium gminy przebiega pięć szlaków turystycznych: szlak Via Cervimontana prowadzący na koniec świata; niebieski Europejski Szlak Długodystansowy E-3 (Atlantyk–Morze Czarne); czarny szlak prowadzący z Marczowa do Płoszczycy, gdzie kończy się w zetknięciu ze szlakiem E-3; zielony Szlak Zamków Piastowskich; żółty szlak prowadzący z Nowego Łądu przez Lwówek Śląski, tereny gminy Wleń, Okole do Świerzawy oraz Euroregionalny Turystyczny Szlak Rowerowy „Dolina Bobru” ER-6¹¹.

3. Działania władz lokalnych aktywizujące turystykę w gminie Wleń

Oddziaływanie jednostek samorządu lokalnego na rozwój turystyki powinno w praktyce polegać głównie na stosowaniu instrumentów o charakterze aktywnym. Stanowią one bowiem kluczowy element w tworzeniu warunków do rozszerzenia oferty obszaru i lepszego wykorzystania przestrzeni przez turystów i inwestorów. Władze gminy Wleń w szerokim zakresie, w porównaniu z moż-

---

¹¹ Szerzej: www.wlen.org.pl.

liwościami, starają się aktywnie rozwijać turystykę w gminie. Podejmowane działania w syntetyczny sposób zaprezentowano w tabeli 2.

Tabela 2

Działania władz gminy Wleń w ramach instrumentów o charakterze aktywnym

Rodzaj instrumentu	Działanie	Rok	Krótką charakterystyka
ekonomiczne			
Ulgi podatkowe	zaniechanie poboru podatku	2010	ustalenie jedynie czynszu dzierżawnego na pole namiotowe zlokalizowane w mieście Wleń nad rzeką Bóbr
Inwestycje turystyczne	wyposażenie pola namiotowego	2010	wyposażenie pola w niezbędne media
	modernizacja dwóch tras turystycznych	2007	wyasfaltowanie i przygotowanie pobocza tras (np. częściowe wycięcie starych drzew). Trasa turystyczna: Radomie–Klecza i Pilchowice–Zapora–Strzyżowice
	remont i zagospodarowanie Zamku Lenno (we wpisie do rejestru zabytków), który wchodzi on do zespołu architektonicznego zwanego Wleńskim Gródkiem. Obejmuje on ruiny średniowiecznej warowni, zespół pałacowo-parkowy, kościół pw. św. Jadwigi oraz rezerwat przyrody „Góra Zamkowa”	2000-2011	<ul style="list-style-type: none"> – doprowadzenie do przejścia zamku od Nadleśnictwa Lwówek Śląski oraz: – budowa schodów na wieżę widokową zamku, co doprowadziło do udostępnienia jej dla turystów (2001 r.) – zabezpieczenie sklepienia wieży widokowej (2005 r.) – przygotowanie projektu na kompleksowy remont i zagospodarowanie zamku (rewitalizacja 2007 r.) – realizacja projektu (m.in. odbudowa murów, drenaż, remont wieży)
	kompleksowy remont Domu Kultury połączony z utworzeniem punktu IT	2009	kompleksowy remont z zastosowaniem nowoczesnych rozwiązań ekologicznych (montaż baterii solarnych)
	zagospodarowanie ścieżki dydaktycznej im. św. Jadwigi	działania ciągłe	ścieżka biegnie z miasta Wleń na Zamek Lenno; przeprowadzenie prac zabezpieczających i wyposażenie w sześć kamieni z tablicami, na których widnieją ryciny oraz napisy
Promocja ¹² turystyki	zakup i ustawienie Infokiosku	2009	infokiosk zlokalizowano przy budynku urzędu na rynku, posiada bogatą on bazę dla turystów z informacjami, gdzie można zjeść, przenocować, co warto zobaczyć na terenie gminy
	Strona internetowa – www.wlen.pl	działania ciągłe	m.in. baza noclegowa, atrakcje turystyczne gminy, film promocyjny gminy, kalendarz imprez informacie nt. możliwości uprawiania turystyki kwalifikowanej w gminie
	uczestnictwo w targach turystycznych	cyklicznie raz w roku	Tourtec Jelenia Góra łącznie z powiatem Lwówek Śląski
	tablice przy wjeździe do gminy Wleń	2010	ustawienie dwóch tablic promujących Zamek Lenno

¹² Oprócz działań promocyjnych podejmowanych przez władze lokalne należy wspomnieć, iż doskonałą promocją gminy są filmy, do których zdjęcia były kręcone w gminie Wleń. Należą do nich: „Skąpani w ogniu” Jerzego Pasendorfera, „Jak rozpętałem drugą wojnę światową” w reżyserii Tadeusza Chmielewskiego, „Księżę sezonu” Witolda Orzechowskiego, „Trick” Jana Hryniaka oraz „Droga do rajy” w reżyserii Gerwazego Reguły. Premiera dwóch ostatnich odbyła się w 2010 roku. Szerzej: www.wlen.org.pl.

	przewodnik po gminie	2009	„Już nie zginiesz w naszej gminie” – rozprowadzony m.in. w obiektach noclegowych i udostępniony turystom
	utworzenie „Skweru Gołębiarki” oraz wydanie broszury „Skwer Gołębiarki”	2009	– promocja polsko-czeskiej turystyki rodzinnej – tworzenie i promocja legendy miasta Wleń
Tworzenie oferty turystycznej	własna baza noclegowa	działanie ciągle	w gminie znajduje się schronisko młodzieżowe funkcjonujące przy Zespole Szkół we Wleniu (50 miejsc noclegowych)
	imprezy cykliczne (podstawowe)	maj	„Memorial uliczny im. Michała Fludra” – impreza dla szkół gminy, ale również dla osób niepełnosprawnych; jest to impreza integracyjna skupiająca osoby z całej Polski
		koniec czerwca	Dni Miasta i Gminy Wlenia – „Urodziny Gołębiarki” – jest to impreza o charakterze integracyjno-rozrywkowym nawiązująca do wielowiekowej tradycji hodowli gołębi, promująca walory kulturowe i turystyczne Ziemi Wleńskiej. Stałymi elementami imprezy są: targi gołębi pocztowych i ozdobnych, konkurs Miss Foto Gołębiarka, Zapiecek u Gołębiarki, tj. degustacja wleńskich potraw lokalnych, warsztaty rękodzieła, warsztaty „Pleć się wianku”, wystawy fotografii, konkursy tematyczne
		luty (środa popielcowa)	Targi Gołębi Pocztowych – wystawa gołębi pocztowych i ptaków ozdobnych, w której uczestniczą osoby z całej Polski
		wrzesień	w czasie dożynek odbywa się rywalizacja sołectw, m.in. w konkursie na najpiękniejszy wieniec dożynkowy, turniej drwali
		wrzesień	Europejskie Dni Dziedzictwa Kulturowego – impreza odbywa się głównie w Pałacu Lenno i Pałacu Książęcym
		październik	Festiwal Tańca Towarzyskiego – wszystkie klasy poza klasą „S”. W ciągu jednego dnia przybywa ok. 400–500 osób z Polski, Czech i Niemiec
		październik	Święta Świętej Jadwigi – korowód szkół
Instrumenty administracyjne			
Pozyskiwanie środków unijnych	trasy turystyczne	2007 r.	środki z Interreg IIIa Polska–Czechy – program finansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
	Zamek Lenno	lata 2007–2008	– środki pozyskane z Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu – środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
	Infokioski, przewodnik po gminach partnerskich „Już nie zginiesz w naszej gminie”, broszura „Skwer Gołębiarki”, remont Domu Kultury i utworzenie punktu IT,	2009 r.	projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz środków budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Nysa – projekt polsko-czeski
	tablice informacyjne, przewodnik rajdów konnych, przewodnik po gminie	2011 r.	finansowane przez środki unijne pozyskane za pośrednictwem lokalnej grupy działania LGD „Pogórze Izerskie” – dostępne dla gminy jako członka stowarzyszenia
Instrumenty organizacyjne			
Współpraca, w tym euroregionalna	członek Euroregionu Nysa	od 1998 r.	Euroregion Nysa – gmina opłaca składki członkowskie, realizowany projekt Europejska Współpraca Terytorialna polegający na wymianie doświadczeń z gminą czeską Jiretin pod Bukovou
	członek Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania-Partnerstwo Izerskie”	od 2008 r.	realizowanie projektów własnych za pośrednictwem LGD oraz uczestnictwo w projektach LGD

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.wlen.pl; *Już nie zginiesz w naszej gminie – Przewodnik po gminie Wleń*, Urząd Miasta i Gminy Wleń 2009 oraz informacji uzyskanych w Urzędzie Miasta i Gminy Wleń.

Władze gminy wykorzystują zróżnicowane działania mające na celu aktywizację turystyki w gminie. W ramach współpracy z gminą czeską Jiretin pod Bukovou w 2009 roku władze gminy zrealizowały projekt skierowany do mieszkańców gmin partnerskich oraz turystów odwiedzających omawiane miejscowości. Głównym celem projektu była promocja polsko-czeskiej turystyki rodzinnej, a utworzony w trakcie jego realizacji „Skwer Gołębiarki” ma być miejscem, które sprzyja budowaniu wzajemnych relacji między mieszkańcami obu miejscowości oraz propagowaniu turystyki rodzinnej, miejscem, w którym mieszkańcy i turyści mogą aktywnie spędzić czas i zapoznać się z historią miasta. Skwer zlokalizowano w centrum Wlenia, niedaleko ratusza i pomnika Gołębiarki. Jego nazwa nawiązuje do historii miasta, w którym w średniowieczu organizowano międzynarodowe targi gołębi. W trakcie realizacji projektu nastąpiła wymiana w sumie pięciu tysięcy mieszkańców obu jednostek terytorialnych. Osoby uczestniczyły m.in. w koncertach muzycznych, warsztatach teatralnych (młodzież), dzieci brały udział w „zielonej szkole (dwa tygodnie), prowadzona była nauka języka czeskiego dla Polaków i polskiego dla Czechów, odbył się turniej tańca (poprzedzony nauką), dla młodzieży zorganizowano plenery malarskie z wernisażem, a dla dorosłych plener fotograficzny, mieszkańcy obu gmin rozegrali cztery turnieje piłkarskie (po dwa w każdej gminie). Wszystkie działania odbywały się po obu stronach granicy. Uczestnicy z Polski swoje zajęcia odbywali w Czechach, a z Czesi w Polsce.

Ponieważ turystyką jako działalnością gospodarczą zainteresowane są w szczególności społeczności lokalne, bowiem to one są największym beneficjentem korzyści płynących z kreowania przyjazdowego ruchu turystycznego, wyrażonych tak dodatkowym źródłem dochodów, jak i miejsc pracy. Na uwagę zasługuje również współpraca o charakterze nieformalnym władz gminy z gestorami bazy noclegowej. Przedstawiciele omawianej jednostki samorządowej w 2009 roku uczestniczyli w cyklu spotkań z udziałem zainteresowanych rozwojem turystyki właścicieli, głównie gospodarstw agroturystycznych. Spotkania miały na celu wypracowanie formuły współpracy na rzecz poszerzenia oferty turystycznej gminy, która prowadziłaby do zwiększenia ruchu turystycznego w gminie i niwelacji jego sezonowości.

Uwagi końcowe

Dokonując syntezy przedstawionych rozważań, należy sformułować następujące wnioski:

- prowadzone przez lokalne władze działania w obszarze turystyki mogą dotyczyć, m.in.: zagospodarowania i ochrony walorów przyrodniczych i antropogenicznych, aktywizacji podmiotów gospodarki turystycznej do tworzenia i rozwijania ofert czy promocji własnego regionu;
- władze gminy posiadają szeroki wachlarz instrumentów oddziaływania bezpośredniego i pośredniego na rozwój turystyki;
- pobudzanie rozwoju turystyki przez władze lokalne uwarunkowane jest m.in. zadaniami wynikającymi z przepisów prawnych, a ukierunkowane strategią rozwoju turystyki i innymi dokumentami wewnętrznymi gminy tworzonymi na potrzeby aktywizacji gospodarki własnego regionu, w tym również turystycznej. Jednak nie ulega wątpliwości, iż zakres i sposób oddziaływania samorządu na rozwój sektora turystycznego wynika przede wszystkim z zainteresowania władz jego aktywizacją;
- interdyscyplinarny charakter turystyki sprawia, że działania prowadzące do jej rozwoju powinien podejmować zarówno sektor publiczny, jak też prywatny oraz podmioty non-profit;
- kierunki działań gminy w sferze turystyki, współpraca z innymi podmiotami oraz program jej aktywizacji rozwoju powinny wynikać z samodzielnie przeprowadzonej oceny potencjału turystycznego gminy;
- podejmując działania prowadzące do poprawy warunków dla rozwoju turystyki, samorząd lokalny powinien mieć na uwadze również fakt, że wiele z nich – dla odniesienia pożądanego skutku – powinno wykraczać poza granice jednej gminy. Walory turystyczne stanowiące podstawę rozwoju tej gałęzi gospodarki nie wpisują się najczęściej w układ administracyjny, dlatego dobrą formułą jest tworzenie związków gminnych i współpraca międzysektorowa;
- władze gminy Wleń prowadzą aktywne działania na rzecz rozwoju turystyki, wykorzystując własne zasoby ludzkie, dostępne środki finansowe oraz możliwość współpracy z innymi podmiotami, w tym głównie Euroregionem Nysa i Lokalną Grupą Działania.

**THE INFLUENCE OF LOCAL AUTHORITIES ON TOURISM
DEVELOPMENT IN URBAN-RURAL COMMUNE OF WLEŃ**

Summary

The article shows the legal basis and instruments which could be used by local authorities to affect the development of tourism. It describes the initiatives undertaken by Wleń authorities to enliven tourism in the area. The authors point out the range of these initiatives and their characteristics. The commentary is complemented with a short characteristic of the Wleń commune.

Translated by Renata Przeorek-Smyka